WISSELEN VAN ROL

de uitvoering van ENCOUNTER#6 door Emma

ENCOUNTER#6-12
live-encounter tijdens Festival Utrecht Gelukkig Gezond
waar: Leidsche Rijn, Utrecht
datum: 23 november 2019
opdrachtgever: UCREATE
uitvoerder gesprekken: Emma Staals
borduurder: Pien Luijnenburg

Op 23 november trad Emma Staals op als gastvrouw in ENCOUNTER#6. Ze nam mijn rol als 'luisterend oor’ over. Het was voor het eerst dat een ander ENCOUNTER#6 uitvoerde en ik mijn taak overdroeg.

Om te begrijpen wat er in ENCOUNTER gebeurt voer ik gesprekken met deelnemers en experts over de ENCOUNTER-ontmoetingen. In deze gesprekken wordt het project door hen (vaak) aan mijn persoon gekoppeld; Ik heb het project bedacht en voer het uit. Het komt voort uit mijn visie en talenten. Ik ben (voor de ander) het project.
Ik veronderstel echter dat een ander met specifieke kenmerken (zoals goed ontwikkelde sociale vaardigheden) net zo goed ENCOUNTER kan uitvoeren.

Hierdoor rees voor mij de vraag: ontwikkel ik een methode of een persoonlijk project? Ben ík ENCOUNTER of is het een overdraagbare methode?
Door de inzet van een ander, Emma, in de rol van uitvoerder kreeg ik antwoord op deze vraag.

Opdrachtgever UCREATE vroeg mij/ Stichting ENCOUNTER om op 23 november ontmoetingen (live-encounters) uit te voeren op het Festival Utrecht Gelukkig Gezond in Leidsche Rijn, Utrecht. UCREATE is gespecialiseerd in future health design en verbindt designtoepassingen aan zorgvraagstukken.

Aanvankelijk zou ik samen met borduurder Pien Luijnenburg de live-encounter uitvoeren. Door externe omstandigheden (een begrafenis) was ik niet in de gelegenheid om zelf de ontmoetingen uit te voeren. Daarom zocht ik lastminute vervanging.

Het profiel van de vervanger:
Ik zocht naar een sociaal vaardig persoon, die goed kan reflecteren en inzicht heeft in sociale processen. Iemand die 'veilig' is, dus niet bedreigend overkomt. Emma is jong, vrouw, klein van stuk. Allemaal cliché's die als veilig worden gelabeld.
Ook zocht ik iemand die een beeldende achtergrond had. Hoewel dit maar beperkt aan bod komt. Emma studeerde Theatre Design en beschikt over beeldende vaardigheden.
Daarnaast had ik eerder met Emma gewerkt in een project waar ik zag dat ze bovenstaande kwaliteiten bezit.

instructies:

Emma kende het project al en volgt het op sociale media. In een gesprek heb ik Emma uitgelegd wat ik deed, wat de bedoeling is en welke werkwijze ik hanteer. Ook bekeek ze een portretfilmpje op de website.

Ik toonde Emma het materiaal (sheet/ pen/ toestemmingsverklaring) en gaf instructies hoe ze het litteken moest overnemen. Ik deed voor hoe ik het litteken overneem; wat geef ik wel en niet aan/ wat vul ik wel en niet in.

Voor een volgende keer zou een proefsessie gewenst zijn. Dat helpt de uitvoerder.

ondersteuning:

Emma werkte samen met borduurder Pien Luijnenburg. Pien is één van de vaste borduurders en ze heeft veel ervaring met het project. Zij kon Emma dus met raad en daad bijstaan. Dat gebeurde ook tijdens de ontmoetingen.

realisatie:

Soms spreek ik potentiële deelnemers actief aan. Dat is afhankelijk van de locatie. In een ziekenhuis is dat vaak ongepast. In een museum vaak niet nodig. In de openbare ruimte kan het helpen deelnemers uit te nodigen. Emma stond in de openbare ruimte. Zij sprak actief bezoekers van het plein aan en vroeg hen om mee te doen.

In totaal had ze 5 ontmoetingen. Dat is evenveel als ik uitvoer in een middag. De duur van een gesprek varieert tussen de 20 en 60 minuten.

Ervaringen van Emma

encounter #6-12-1: Op het moment dat ik vroeg of ik het litteken mocht zien, twijfelde hij een beetje. Ik zei dat we gewoon naar het toilet konden gaan en heb gezegd wat ik precies ging doen. Hij ging akkoord en we vertrokken samen naar de wc. Dit was ongemakkelijk. Stonden we daar, met z’n tweeën, in de gehandicapten toilet.
Hij trok zijn shirt omhoog. Ik voerde de handeling uit en trok het litteken over. Doordat we een ‘intiem’ moment hadden meegemaakt samen, durfde hij meer over de pijn van zijn litteken te praten.

Ervaringen van Emma

encounter #6-12-5: De deelnemer vertelde dat ze vaak nare reacties krijgt, of dat mensen er heel erg naar staren. En dat ze het juist fijn vindt om hier open over te zijn, omdat mensen het toch wel zien.

Ervaringen van Emma

In het gesprek tussen de deelnemer en haar man, vroeg ze aan hem wat hij over haar dacht toen hij het voor het eerst had gezien? Dat hadden ze nog nooit eerder besproken. Hij moest lang nadenken. ‘Nu moet ik natuurlijk politiek correct antwoorden’, zei hij.

Vervolgens vertelde hij dat hij niet anders naar haar keek, maar dat hij wel heel erg geschrokken was.

verschillen tussen Emma en mij als uitvoerders:

Emma:

1. Emma is een vrouw, half 20 en klein van stuk.
2. Borduurder Pien is groter dan Emma. Ze heeft een 'stevig/ krachtig' voorkomen. De opdrachtgever en sommige deelnemers zagen Pien als de uitvoerder van de gesprekken en Emma als borduurder. Ze draaiden de rollen dus om.
3. Emma voegde zich meer naar haar omgeving dan ik. Zoals ik hiernaast beschrijf, claim ik voor ENCOUNTER ruimte. Emma nam soms elders plaats wanneer een ander haar plaats doorbrak en dus de veiligheid van de geclaimde plek doorbrak. Dit gebeurde bijvoorbeeld door personen van de organisatie Zij namen aan de encounter-tafel plaats. Hierdoor werd de intimiteit van de encounter-oase en eenheid tussen Emma (gastvrouw) en Pien (borduurder) verbroken. Dat is iets waar ik een volgende keer meer aandacht aan moet besteden in de overdracht.
4. Pien beschreef het verschil tussen mijn manier van vragenstellen en de manier waarop Emma dit deed. Emma paste meer een vraag en antwoord model toe. Ze was meer resultaatgericht aldus Pien. 'Jij bent meer onderzoeksgericht', aldus Pien. Ik vind het interessant te horen dat Emma meer met een product bezig is. Zij heeft een opdracht ontvangen. Daar wil ze aan voldoen. Ik gaf haar een instructie en zo hoort het. Dat zijn de uitkomsten. Ik ben meer onderzoekend als ontwerper en onderzoeker in dit project. Ik ben ook eigenaar en kan vanzelfsprekend meer vrijheid nemen. Dit doe ik klaarblijkelijk ook.
5. Bij de reflecties van Emma las ik vaak haar persoonlijke normen en soms ook oordelen over de deelnemer.

Joost:

1. Ik ben man, half 40, en gemiddelde van lengte.
2. In mijn handelen en presentie ben ik nadrukkelijk aanwezig. De opdrachtgever of deelnemers halen Pien en mij nooit door elkaar. Ik ben een man, Pien is een vrouw. Dat voorkomt natuurlijk ook de verwisseling wanneer men een man verwacht.
3. Wanneer ik ENCOUNTER uitvoer bewaak ik goed de balans tussen intimiteit en openbaarheid. Ik probeer een eigen biotoop te creëren waarin ik met Pien in rust en veiligheid de ontmoeting uitvoer. Het is een soort ontworpen *mini oase*. Daar dragen de tafel en het rek met borduursels aan bij. Wanneer tijdens een ontmoeting een persoon van buiten af indringt doet dat afbreuk aan de beoogde sfeer. Ik vraag deze persoon om de oase te verlaten. Met andere woorden: ik vraag deze persoon beleefd doch dringend of ze elders willen plaatsnemen ivm het project.
4. Pien beschreef het verschil tussen mijn manier van vragenstellen en de manier waarop Emma dit deed. Ik ben meer onderzoekend en meegaand. Ik meander met de deelnemer mee. Hierbij verlies ik het kader en thematiek nooit uit het oog. Als we te ver afdrijven in het gesprek, voer ik de deelnemer terug naar de kern; het veranderend lichaam en de impact daarvan. Ik kan die vrijheid goed nemen. Ik weet de kaders en de doelen precies. Daarnaast heb ik het project ontworpen dus bepaal ik ook ‘de kaders’. Dat gebeurt organisch.
5. Ik probeer zoveel als mogelijk mijn persoonlijke normen of oordelen uit te sluiten in gesprekken met de ander.

overeenkomsten tussen Emma en mij als uitvoerders:

1. Net als bij Emma doet ook bij mij de eerste deelnemer (vrijwel altijd) niet mee.
   Ik denk dat dat komt omdat Emma en ik te gretig zijn, nog niet geland zijn, te hongerig op zoek naar resultaat. Degene die je dan aanspreekt voelt dat, net als wanneer je door een krantenverkoper op straat wordt aangesproken.

2. Emma en ik ontmoeten gemiddeld ongeveer evenveel personen in een sessie. Gemiddeld 45 min per ontmoeting. Hier zit ook het wachten, de intro en de afronding bij. Het daadwerkelijke gesprek duurt vaak zo'n 20 a 30 minuten. Wanneer het onderwerp verbonden is aan gevoelige onderwerpen (zoals bij #6-12-1 en #6-12-5 kan het gesprek aanzienlijk langer duren, zo'n 60 min).

3. Emma beschrijft verschillende soorten deelnemers, deze herken ik;
   -alledaagse ongelukjes laten alledaagse littekens na. De ontmoetingen waarin dat ter sprake komt zijn vaak luchtig.
   - levensbedreigende gebeurtenissen laten littekens achter die (soms) blijvend impact hebben op de persoon. De ontmoetingen hebben dan op sommige deelnemers ook impact. Het brengt ze terug naar de levensbedreigende verandering. Dit is terug te lezen bij #6-12-1 en #6-12-5. Deze impact herken ik. De ontmoeting werkt in lagen; we beginnen meer algemeen en gaan dan steeds meer de intimiteit in. Het wordt dan persoonlijker en soms komen taboe's ter sprake.

4. Net als bij mij geeft zo'n 40% van de deelnemers aan dat ze het project willen blijven volgen via sociale media en de nieuwsbrief van het project.

Conclusie:

Tijdens eerdere live-encounters zagen deelnemers en experts mij de ontmoetingen uitvoeren. Vervolgens werd door hen gesteld dat de ontmoetingen enkel en alleen door mij succesvol uitgevoerd kunnen worden. Aan het begin van deze reflectie vroeg me dan ook af of ik ENCOUNTER ben of dat het een overdraagbare methode is?

Ik vroeg een specifiek persoon, Emma, de rol van gastvrouw te vervullen. Ik gaf Emma een instructie. Ze werd tijdens de uitvoer ondersteund door de ervaren borduurder Pien. Emma had ontmoetingen die vergelijkbaar zijn met de ontmoetingen die ik uitvoer. In de manier waarop de ontmoetingen worden uitgevoerd zijn overeenkomsten en verschillen zichtbaar.

Uiteindelijk kan ik concluderen dat het Emma goed gelukt is om wezenlijke uitwisselingen tot stand te brengen tijdens de ontmoetingen. Dit zie ik ook gebeuren wanneer ik het project uitvoer. De aard van de gastheer/ gastvrouw (het luisterend oor) is zeker gekoppeld aan het succesvol uitvoeren van een ontmoeting. Maar tegelijkertijd zorgt het hele ontwerp van de ontmoeting (de aard, de thematiek, de geconstrueerde ervaring, de uitvoerende en deelnemende personen) voor de impact.

De uitvoering van de live-encounter tijdens Festival Utrecht Gelukkig Gezond in Leidsche Rijn, Utrecht vormen voor mij een zinvolle stap in mijn onderzoek naar de methode ENCOUNTER. Het toonde aan dat de ontworpen ontmoetingen kunnen, mits door een passend iemand en na een instructie, goed kunnen worden uitgevoerd door een ander.

Ik ben dus niet ENCOUNTER, **ENCOUNTER is als methode ook overdraagbaar** aan een ander.